

نگاهی به موقعیت بیت المقدس

بیت المقدس به جهت دارا بودن قبه الصخره، مسجد الاقصی و اماکن مقدس دیگر در نزد ادیان سه گانه دنیا (اسلام، مسیحیت و یهود) از اهمیت بسیار بالائی برخوردار است، بدین جهت برای دستیابی و حاکمیت بر آن در طول تاریخ، آن را به عنوان عامل تنش‌زا در خاورمیانه مطرح نموده و به این لحاظ موجب بروز جنگ‌های بسیاری شده است.

بیت المقدس به جهت دارا بودن قبه الصخره، مسجد الاقصی و اماکن مقدس دیگر در نزد ادیان سه گانه دنیا (اسلام، مسیحیت و یهود) از اهمیت بسیار بالائی برخوردار است، بدین جهت برای دستیابی و حاکمیت بر آن در طول تاریخ، آن را به عنوان عامل تنش‌زا در خاورمیانه مطرح نموده و به این لحاظ موجب بروز جنگ‌های بسیاری شده است. خارج شدن بیت المقدس از تحت حاکمیت مسلمانان و ضربه حیثیتی که به این لحاظ بر مسلمانان وارد شده است، آن را در عین حال به عنوان عامل اتحاد ملل اسلامی و نقطه اشتراک و همسویی در سیاست خارجی کشورهای اسلامی نسبت به اشغالگران مطرح کرده است.

اکثر ساکنین شهر در طول تاریخ، عرب بوده اند. در قرون 13 و 14 میلادی تعداد ساکنان عرب شهر، بالغ بر 40 هزار نفر بوده است و همچنین بعد از آزادی بیت المقدس در نبرد حطین جمعیت مسلمان شهر قدس بین 70 تا 80 درصد از کل جمعیت شهر بود. منابع تاریخی درباره مسیحیان بیت المقدس ذکر می کنند که اکثر آنها اصالت عربی داشته و بعضی اصالت اروپایی دارند. مهم ترین طوایف مسیحی که در قرن 13 در بیت المقدس وجود داشتند شامل لاتین ها، سوریون (سریانی)، الیعاقبه، ارمنی، ارتدوکس، النساطره، الهنود، الاحباش و الجورجیون بودند، اما حضور یهودیان در قدس در دوران اسلامی بسیار کم بود و آنها به دنبال انعقاد پیمان صلح و دریافت امان نامه در دوران خلیفه دوم در این شهر حضور پیدا کردند. قدس با ادیان آسمانی مرتبط بوده و در دل تمام مومنان و معتقدان به ادیان الهی جای دارد، اما ارتباط آن با اسلام و مسلمانان از عمق بیشتری برخوردار است. قدس از دیرباز جایگاه ویژه ای در اندیشه، تاریخ و میراث اسلامی داشته و مسلمانان آن را مانند فرزند خود مورد سرپرستی و حفاظت قرار داده اند.

این شهر نه تنها در اسلام بلکه در تمام ادیان آسمانی مورد تقدیس و احترام بوده و است. خلفا، امرا، علما و صالحان در آن به ساخت مسجد، تکیه، راه، مدرسه و سایر اماکن مشابه پرداختند. تمام ادیان در آن برای عبادت آزاد بوده و پیوسته امنیت و ثبات داشته است. قدس به چند سبب از جایگاه ویژه ای در بین مسلمانان برخوردار است:

– این شهر موطن ابراهیم خلیل، محل پیامبران، محل نزول وحی و مبعث عیسی(ع) بوده است.
این عباس در این باره می گوید: پیامبران الهی بیت المقدس را بنا نهاده و در آن سکنی گزیدند. بدین سبب در وجب به وجب آن یک پیامبر نماز خوانده یا یک فرشته اقامت نموده است.
– قدس اولین قبله مسلمانان و سومین حرم شریف است و پروردگار متعال آن را با لیلله الاسرای رسول و حبیب خود ویژگی خاصی بخشید.

پروردگار متعال در قرآن کریم می فرماید: سبحان الذی اسرى بعبدہ لیلا من المسجد الحرام الی المسجد الاقصی الذی بارکنا حوله لنریه من آیاتنا انه هو السميع البصیر.

پیامبر گرامی اسلام نیز فرمودند: «لاتشذّ الرّجال إلا إلی ثلاثه مساجد مسجدی هذا و مسجد الحرام و مسجد الاقصی»
– این شهر پایتخت فلسطین و موزه آثار دینی است که به مدت 13 قرن جمع آوری شده و نقطه اتصال کشورهای عربی و مناره ای است که نور هدایت و خیر از آن ساطع می شود.

مسلمانان پیوسته قدس را مورد حمایت قرار داده و هرگز تفاوتی میان ادیان آسمانی در آن و همچنین پیامبران قائل نشدند. در این شهر انواع مساجد، کلیساها و معابد مشاهده می شود و نام پروردگار بر زبان مردم جاری است. یکی از قدیمی ترین آثار قدس که برای مسلمانان از اهمیت خاصی برخوردار است، مسجد سلیمان می باشد. در این مکان قبه السلسله در کنار قبه الصخره قرار دارد. قبه السلسله منتسب به حضرت سلیمان بن داوود(ع) است و روی محراب آن نوشته شده است: یا داوود انا جعلناک خلیفه فی الارض فاحکم بین الناس بالحق.

مسلمانان مسجدی را در این مکان برپا کردند که «مقام داوود نبی» نام دارد و کلیدداری آن را یک خانواده مسلمان به عهده گرفت. برخی مورخان معتقدند که این مقام قبر داوود نبی(ع) است. در داخل حرم دو مسجد عظیم قرار دارد. مسجد دیگر کرسی سلیمان نام دارد که در هر دو نماز اقامه می شود. علاوه بر آن آثاری که در خارج بیت المقدس قرار دارد و یکی از مشهورترین آن مقام ابراهیم نبی(ع) در شهر الخلیل است که مسجد بزرگی نیز در آن واقع شده است. مسلمانان هرگز آسیبی به آثار مسیحیان در این شهر وارد نکرده و هرگز آن را مورد بی حرمتی قرار ندادند و این اماکن در دوران های مختلف در دست خود مسیحیان بوده است. در این میان مسلمانان در طول تاریخ اسلامی و حاکمان مسلمان فقط در حال ساخت و ساز یا بازسازی بناهای قدیمی در قدس بوده و اهتمام ویژه ای به آن ورزیده اند.

در دوران امویان، عبدالملک بن مروان برای ساخت مسجد الصخره خراج 7 سال مصر را اختصاص داد و نام وی بر گنبد مسجد با تاریخ ساخت یعنی سال 72 هجری حک شد. پس از آن خلفا و امرا یکی پس از دیگری به تزیین و نوسازی آن پرداختند تا

جایی که به گفته یکی از مورخان غربی به یکی از زیباترین بناهای موجود و مساجد تاریخ تبدیل شد. عبدالملک مسجد الاقصی را ساخت و فرزندش ولید آن را تکمیل کرد. پس از وی این مسجد در دوران امرایی که یکی پس از دیگری به قدرت رسیدند نوسازی و تزئین و فرش های گرانبهائی در آن قرار داده شد. از جمله این افراد می توان به صلاح الدین ایوبی، سیف الدین ابوبکر، تقی الدین عمر بن شاهنشاه، نورالدین علی و عزیز عثمان اشاره کرد. مسلمانان از محوطه حرم قدسی، دو مسجد بزرگ و رواق های آن به عنوان محل تدریس علوم دینی بهره گرفتند. اکثر حجاج بیت الله الحرام نیز هنگام رفتن و برگشتن به زیارت قدس می آمدند. روزی از رسول خدا(ص) درباره بیت المقدس پرسیده شد. فرمودند: این سرزمین محشر و منشر است و نماز در آن مانند هزار نماز در نقاط دیگر می باشد.

این شهر در واقع موزه ای بزرگ آثار باستانی، ساختمان ها، نقوش و از میناکاری های نادری است که نمی توان روی آن قیمت گذاشت. آثار اسلامی باعث شده که قدس بسیار عظیم تر از اورشلیم یهودیان باشد و در ردیف مکه و مدینه قرار گیرد. پیامبر گرامی اسلام(ص) نیز در یکی از احادیث خود این شهر را چهارمین شهر بهشت نامیدند.

بنابر گواهی تمام علمای مسلمان و مسیحی، در این شهر اثری مادی و تمدنی از یهودیان یافت نمی شود. لذا چشم پوشی از از این شهر مقدس در واقع چشم پوشی از مقدس ترین مقدسات اسلامی و محروم ساختن آنها از انجام فرایض و شعائر دینی و همچنین خطری بزرگ برای سایر مقدسات در مکه و مدینه و اوقاف اسلامی است که هیچ مسلمانی نمی تواند در برابر آن سکوت اختیار کند.